

קול צופיך

מרון הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקהל-פקודי - תשנ"ט - מאת מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

השיעור לעילוי נשמת :

מרון הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

פרשת השבוע : ויקהל-פקודי

השיעור נמסר ע"י הרב מרדכי אליהו זצוק"ל, בשנת תשנ"ט.

הלכות חג הפסח

כן עשו

השבת היא פרשת "החודש" היינו אחרי קריאת פרשת השבוע ויק"פ קוראים למפטיר פרשת "החודש הזה לכם" (שמות יב) והפטרה ביחזקאל מ"ה כמו שתקנו חז"ל בשבת לפני ר"ח ניסן, קוראים בפרשת קידוש החודש וענין קרבן פסח. ומשה רבינו לימד אותם הלכות אלו מר"ח ניסן ומזה למד רשב"ג ששתי שבתות לפני החג לומדים הלכות חג. ושם בסיום דברי משה רבינו כתוב (שמות יב, כח) "וילכו ויעשו בני ישראל כאשר צוה ה' את משה ואהרן כן עשו" ורש"י שם כותב "כאשר צוה ה' את משה ואהרן - להגיד שבחן של ישראל, שלא הפילו דבר מכל מצות משה ואהרן. ומהו כן עשו? אף משה ואהרן כן עשו" ופירש"י שאפילו על מחשבה לעשות "שקבלו עליהם" כאילו עשו ולא זו בלבד כדי שידעו כמה חביבה המצוה וכמה חביבים עם ישראל שרוצה הקב"ה לזכותם במצוות אפילו ההליכה מצוה ומקבלים עליה שכן "שכר להליכה ושכר לעשיה". ובאמת יש לשאול על רש"י מה החידוש במשה ואהרן גם הם קיימו את ציווי ה' פשיטא אם הם לא יקיימו מי יקיים?

אלא כיון שכתוב במדרש (ילקוט שמעוני פרשת בא, רמז קצה) "מפני מה הקדים הכתוב לקיחתו של פסח קודם לשחיטתו ד' ימים? היה ר' מתיא בן חרש אומר הרי הוא אומר "ואעבור עליך ואראך וגו'" הגיע שבועה שנשבע הקב"ה לאברהם אבינו שהוא גואל את בניו ולא היו בידם מצות שיתעסקו בהן כדי שיגאלו. שנאמר "שדים נכונו ושערך צמח ואת ערום ועריה". "עריה - מן המצות". ונתן להן הקב"ה שתי מצות. מצות פסח ומצות מילה שיתעסקו בהן כדי שיגאלו. ואומר "גם את בדם ברידתך שלחתי אסיריך" לכך הקדים לקיחת הפסח קודם שחיטתו ארבעה ימים שאין נוטלין שכר אלא על המעשה" (ועיין ברש"י שם על פסוק ו).

ולפי זה אולי לא היו צריכים משה ואהרן לעשות קרבן פסח שהרי הם קיימו מצוות ולא היו בטומאת ע"ז וביטול המילה והם לא היו ערום ועריה. אעפ"כ, לימדנו רש"י, שלכאורה משה ואהרן אינם זקוקים המצוה - כן עשו, כי הטעם של ר' מתיא בן חרש לא מבטל המצוה ובכלל אין טעם מצוה מבטל מצוה.

גדי או כבש

הגמרא מספרת בפסחים (נז, א) "תנו רבנן: ארבע צווחות צוחה עזרה, ראשונה: צאו מכאן בני עלי שטימאו היכל ה'. ועוד צווחה: צא מיכן יששכר איש כפר ברקאי שמכבד את עצמו ומחלל קדשי שמים, שהיה כורך את ידיו בשיראי ועובד עבודה.

מה היה סופו של יששכר איש כפר ברקאי? מספרת הגמרא שהמלך והמלכה היו יושבים והתוכחו איש כפר ברקאי? מספרת הגמרא שהמלך גדי טעים יותר. המלכה אמרה: כבש יותר טעים. אמרו: מאן מוכח - כהן גדול, דקא מסיק קרבנות כל יומא. אתא איהו.

אחוי בידיה: אי גדיא יאי - יסק לתמידא! אמר מלכא: הואיל ולא הוי ליה אימתא דמלכותא - ניפסקו לימיניה. יהב שוחד ופסקיה לשמאליה. שמע מלכא ופסקיה לימיניה. אמר רב יוסף: בריך רחמנא

דאשקליה ליששכר איש כפר ברקאי למיטרפסיה מיניה בהאי עלמא. אמר רב אשי: יששכר איש כפר ברקאי לא תנא מתניתין. דתנן, רבי שמעון אומר: כבשים קודמים לעזים בכל מקום, יכול מפני שמובחרין במיין - תלמוד לומר (ויקרא ד) אם כבש יביא קרבנו - מלמד ששניהן שקולין כאחד. רבינא אמר: אפילו מקרא נמי לא קרא, דכתיב (ויקרא ג) אם כבש אם עז אי בעי - כבש ליתיה, אי בעי - עז ליתיה.

אומר הבא"ח בספרו בן יהודע מדוע רש"י כתב שם בסוף ע"א מלכא ומלכתא "מלכי בית חשמונאי" וע"כ הוא מסביר שהויכוח היה מי יותר גדול חנוכה או פסח. מלכי בית חשמונאי אומרים חנוכה יותר גדול שיש בו שמונה ימים וכל יום אומרים הלל. ועוד שהיה נס בארץ ישראל ופסח רק שבעה ימים והנס היה בחו"ל.

אמרו את מי נשאל? את הכהן הגדול. והוא עונה שנס יציאת מצרים יותר חשוב שהרי מזכירים אותו כל יום מה שאין כן בחנוכה. ובאמת יש כל יום מצוה לספר יציאת מצרים ובליל פסח יש מצוות "והגדת"

מאימתי שואלין ודורשין בהלכות הפסח?

הגמרא במסכת פסחים (ו, א): הני שלשים יום מאי עבידתיהו? - כדתניא: שואלין ודורשין בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום, רבן שמעון בן גמליאל אומר: שתי שבתות. מאי טעמא דתנא קמא שהרי משה עומד בפסח ראשון ומזהיר על הפסח שני, שנאמר (במדבר ט) ויעשו בני ישראל את הפסח במועדו, וכתוב (במדבר ט) ויהי אנשים אשר היו טמאים לנפש אדם. ורבן שמעון בן גמליאל? אמר לך: איידי דאירי במילי דפסחא, מסיק להו לכל מילי דפסחא. מאי טעמא דרבן שמעון בן גמליאל? שהרי משה עומד בראש החדש ומזהיר על הפסח, שנאמר (שמות יב) החדש הזה לכם ראש חדשים, וכתוב דברו אל כל עדת ישראל לאמר בעשר לחדש הזה ויקחו להם איש שה לבית אבת וגו'.

וענין שואלים ודורשים יש בו שני פרטים, לימוד תורה ומצוות ביעור חמץ.

למאי נפ"מ? אומר הר"ן בשאר ימות השנה כאשר אדם רוצה לשאול את הרב אין לו לשאול אלא באותה מסכת. אבל בשלושים יום שקודם הפסח יכול לשאול התלמיד בהלכות הפסח אעפ"י שאין הרב נלמד מסכת פסחים. ואם שני תלמידים שואלים עונין לשואל הלכות פסח בתחילה. אך לפי רש"י ולרוב הפוסקים חייב אדם ללמוד את הלכות הפסח באותם ימים ולא רק להשיב כאשר שואלים אותו.

ולפי הירושלמי במיוחד בציבור יש חיוב ללמד את הלכות פסח. ואף על פי שבמינו אין לצערנו עדיין הלכות קרבן הפסח, ולא הלכות אפייה וטחינה אך בלאו הכי יש הרבה הלכות שצריך ללמוד, הלכות הגעלה, בדיקת חמץ, סדר פסח, תערובת חמץ ועוד ועוד.

החובה להזהר בצרכי הפסח וחובת ביעור חמץ

למעשה, באותם שלושים יום מפורים דפריזים ועד פסח, יש חיוב לא רק ללמוד את הלכות הפסח אלא גם חייב בהלכות נוספות. כפי שנאמר בגמרא: ואמר רב יהודה אמר רב: המפרש והיוצא בשיירא, קודם שלשים יום - אין זקוק לבער, תוך שלשים יום - זקוק לבער, אמר אביי: הא דאמרת תוך שלשים יום זקוק לבער - לא אמרן אלא שדעתו לחזור, אבל אין דעתו לחזור - אין זקוק לבער. אמר ליה רבא: ואי דעתו לחזור, אפילו מראש השנה נמי? - אלא אמר רבא: הא דאמרת קודם שלשים יום אין זקוק לבער - לא אמרן אלא שאין דעתו לחזור, אבל דעתו לחזור - אפילו מראש השנה זקוק

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקהל-פקודי - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

וכתב שם הר"ן משם הרשב"א ור"י שהבליעה בכלי זה משהו ואי אפשר להגיע לטעם ולכן מותר. וכן כתב משם הראב"ד והוסף ע"ז הר"ן "ולי נראה גברי רברבי חזינא אבל אינו רואה לדינם מכאן ראייה לפי שהכשר המים של מילוי ועירווי אינו מטעם שיפליטו את הכלי מהיין שהרי לא מצאנו בשום מקום שהצונן יפליט אלא ודאי אין המים מכשירין אלא מפני שמפגיגים היין הנבלע בתוך הכלי ומבטלים טעמו ולא שמערבין אותו עם ההיתר אלא הרי הן כאילו שורפין אותו במקומו. ועוד שאפילו תאמר שהן מוציאין אותו משם ומערבין אותו עם ההיתר לא נאסר לבטל איסור לכתחילה אלא למי שמתכוון לבטלו כדי ליהנות ממנו" וכו'.

הרי שיש לכאורה שני טעמים להגעלה יותר נכון במה היא פועלת אם "שריפה" היינו ביטול האסור שבתוך הכלי או "פלטה" שהחום שבמים מפליט את האסור והוא מתבטל במים ואין הכוונה ליהנות מהאיסור. והרמ"א בא להסביר לנו שהגעלה זה "פליטת איסור" ובלבון זה שריפת האיסור הבלוע וע"כ מכיון שלבון זה שריפת החמץ ולא רק הוצאתו, צריך חום של ניצוצות ולא חום כמו שבלע (ועיין מקראי קודש עמוד רמ"ח).

ואין לך אדם שלא צריך הגעלה. בכורים, שיש, כלים מיוחדים. וע"כ צריכים ללמוד ההלכות ואעפ"כ לא לפסוק אלא לשאול רב. וכלשון המהרש"ל היודעים מועטים והמורים רבים (עיין כה"ח ס"ק כה).

מכירת חמץ

אנו מדברים כבר כעת על מכירת חמץ כיון שיש דברים שאפשר כעת לטפל בהם יותר מאשר בערב פסח. ועיקרם של דברים שלא ישאיר אדם בביתו חמץ בפסח על דעת שימכור אותו לנכרי בערב פסח, כי ענין זה של מכירת חמץ נועד רק למקרים מיוחדים שיפורטו לקמן. ואדם בביתו יבער את החמץ באכילה כבר מעכשיו.

ובמיוחד הענין אמור על אנשים שאוגרים חמץ בביתם לצורך המימונה וכד' או כדי לאכול חמץ מיד במוצאי החג, שעושים דבר גרוע מאוד כפי שיבואר לקמן. ומה שהיו עושין כן בחו"ל זה רק שם שהיו קונים באמת קמח מנכרי שהיה ברשות הנכרי בפסח, והיו עושין ממנו מופלטה וכד'. אך להשאיר בבית קמח של חמץ ולמכרו לנכרי כשהקמח בבית זה דבר שלא יעשה וצריך למונעו. ואפשר לחגוג את המימונה בלי חמץ וכד' אלא במיני מתיקה ובצניעות הראויה.

מקור מכירת חמץ

בתוספתא (פסחים פרק ב, הלכה ו) נאמר "ישראל וגוי שהיו באין בספינה וחמץ ביד ישראל. הרי זה מוכרו לנכרי, ונותנו במתנה. וחוזר ולוקח ממנו לאחר הפסח. ובלבד שיתנו לו במתנה גמורה".

ועל סמך זה פסק הרמב"ם בהלכות חמץ ומצה (פרק ד, הלכה ו-ז) "ישראל וגוי שהיו באין בספינה והיה חמץ ביד ישראל והגיעה שעה חמישית הרי זה מוכרו לגוי או נותנו לו במתנה וחוזר ולוקחו ממנו אחר הפסח, ובלבד שיתנו לו מתנה גמורה. אומר הוא ישראל לגוי: עד שאתה לוקח במנה בוא וקח במאתים. עד שאתה לוקח מגוי, בוא וקח מישראל. שמא אצרך ואקח ממך אחר הפסח. אבל לא ימכור לו ולא יתן לו על תנאי, ואם עשה כן הרי זה עובר על 'בל יראה ובל ימצא'". וכך פסק בשו"ע תמח ס"ע ד.

וראים מהתוספתא ומהרמב"ם והשו"ע שמכירה זו היא מכירה גמורה או מתנה גמורה. ולא על תנאי וכד', ולא יכול להבטיח לו שיקנה אחר הפסח אלא מדובר במכירה גמורה לכל דבר. ואם ירצה יקנה אחר הפסח ממנו. וכך מדייק רבינו מנחם: "אולי אקנה ממך

לבער. ואזדא רבא לטעמיה, דאמר רבא: העושה ביתו אוצר, קודם שלשים יום - אין זקוק לבער, תוך שלשים יום - זקוק לבער. וקודם שלשים נמי לא אמרן אלא שאין דעתו לפנותו, אבל דעתו לפנותו - אפילו קודם שלשים יום נמי זקוק לבער.

וכתב רש"י: קודם שלשים יום - לפסח, ולקמן מפרש כנגד ששואלן בהלכות הפסח קודם הפסח שלשים יום, "ומאז חל עליו להזהר בצרכי הפסח".

ובהמשך כותב רש"י: קודם שלשים - לא חלה חובת ביעור עליו, וכי מטי ההיא שעתא - לא מחוייב, כדאמרן, דהא נפלה עליו מפולת. רבינו מנחם כותב: תוך שלושים יום מחייב ליה במילי דפיסחה וצריך להזהר (על הרמב"ם פרק ב, הלכה ט).

רש"י בא ללמד שני דינים. אם יוצא תוך שלושים למילואים - צריך לבער. ועוד דבר להזהר בצרכי פסח שלושים יום קודם פסח. למשל מי שבמגירה מסוימת לא שם חמץ או בתא מסוים לא שם חמץ. לא ישים שם חמץ בשלושים יום אלו כי צריך להזהר בצרכי פסח כבר עכשיו. תעשה חשבון שפסח קרוב.

מקשה החיד"א על הרן (בסימן תכט). בשלמא לת"ק שבפסח ראשון באו ושאלו ואמרו "למה נגרע" וינה להם אבל לסברת רשב"ג שמשה כבר מר"ח אומר להם הלכות קרבן פסח שהוא בי"ד ניסן, ושם הרי הם לא שאלו אלא משה הוא שבא ללמדם. ואנו שפוסקים כדעת הת"ק של שלושים יום יש חובה של הרב לדרוש ולא רק לחכות לשאלות.

וכן נפסקה ההלכה שאדם חל עליו חובת ביעור חמץ החל מלי יום לפני פסח ולא זו בלבד אלא שעליו להזהר בעניני פסח "וחל עליו להזהר בצרכי פסח" והסעיף הראשון בהלכות פסח סימן תכט הוא ששואלן בהלכות הפסח לי יום וכן פסק המש"ב שם ס"ק ב' ובביאור להלכה וכן בכה"ח ס"ק ג' ד' ה'. וכיום עיקר ההלכות הוא הגעלה, ליבון, בדיקת חמץ וביעור חמץ, תערובת חמץ, סדר ליל פסח וכו'.

הגעלה

כל דבר שבלע במים כגון סיר שבישלו בו איטריות. צריך הגעלה במים רותחים. כלי שאופים בו לחם אע"פ שמורחים קצת שמן - צריך ליבון עד שיהו ניצוצות ניתזים מהם (עיין שו"ע סי' תנא, סעיפים ג-ה וכלשון השו"ע "כפי תשמישן הכשרן" היינו יש כלי שני ויש כלי ראשון שאינו על האש ויש שבלע מעירו מכלי ראשון, יש כלי ראשון על האש במים ויש כלי שבלע בלא מים כגון תבנית אפיה או שפודים).

הרמ"א אומר שבמקום שצריך הגעלה מספיק ליבון קל פחות מניצוצות.

האופה במגש נירוסטה ב- 300 מעלות לא יאמר אקח מגש כזה ואחמם ב- 400 מעלות כי צריך דוקא שיצאו ממנו ניצוצות. אומר הרמ"א "הגעלה" פירוש - "הפלטה שהכלים פולטים האיסור שבהם". ואע"פ שהרמ"א אינו ספר פירושים מסביר זאת לאפוקי סברא אחרת כדהלן וני"מ להלכה.

מה עושה הגעלה?

הר"ן במסכת ע"ז דף 24 על הש"ס שואל איך מותר להכשיר הרי אין מבטלים איסור לכתחילה? האיסור שבו מתבטל במים (ועיין תוס' חולין ק, ע"א וע"ב ד"ה בשקדם ושו"ת הרשב"א ח"א סי' תצה ופרי"ח בסי' תנב, ס"ק א וט"ז שם סק"ה בדין זה. וזבח"צ יו"ד סי' טט, ס"ק קמ).

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקהל-פקודי - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

היוצא בשיירה קודם הפסח

כתוב ברמב"ם (הלכות חמץ ומצה פרק ב, הלכה יט) "המפרש בים והיוצא בשיירה תוך שלשים יום זקוק לבדוק. קודם שלשים יום - אינו צריך לבדוק. ואם דעתו לחזור קודם הפסח צריך לבדוק ואחר כך יצא שמא יחזור ערב הפסח בין השמשות ולא יהיה לו פנאי לבער, ואם אין דעתו לחזור אינו צריך לבדוק".

ברדב"ז בדיון על לשונות הרמב"ם (חלק ה סימן קמד) כתב "ולענין מה שכתב הרב "המפרש בים וכו' זקוק לבדוק" וכו' ושינה לשון רב דאמר "זקוק לבער" הטעם הוא משום דכיון דעדיין לא הגיע ליל י"ד, אינו יכול לבערו לפי שהוא מפסיד האוכלין אלא בודקו ומוציאו מרשותו ונותנו לאחרים ויאכלוהו. ואם ישאר ממנו בזמן הביעור יבערוהו. וזהו שכתב ז"ל וואם רצה לבערו בליל י"ד מבערו משמע דקודם זמן אין ראוי לבערו אלא נותנו לאחרים שיאכלוהו" (ועיין ברמב"ם פרק ג, הלכה א).

ומשמעות לשונו של הרמב"ם על פי הרדב"ז שלפני פסח יכול לבערו באכילה שאוכלו או שנותן לאחרים לאוכלו כיון שיש עוד זמן לאוכלו.

ולכן כל מי שנוסע לחו"ל אחרי פורים חייב לבדוק ואם מצא חמץ יכול לשורפו לפני כן, אך אם יתן אותו לשכנו גם זה נקרא ביעור. ולפי זה מי שיש לו בביתו קמח וצנימים ואיטריות וכו'. אם אוכלם כעת כדי שלא יהיו בביתו בפסח מקיים כבר מעכשיו מצות ביעור חמץ לדעת הרמב"ם וכן צריך לנהוג (ועיין לפירוש של רבינו מנוח על הרמב"ם פרק ד, הלכה ז היינו שישראל וגוי שרוצים להפליג בספינה לפני פסח והישראל לא יכל לקחת אתו חמץ אומר לגוי קח לך צידה לדרך יותר ממנה, קח במאתים, וכן תקנה לחם מאופה יהודי ולא מאופה גוי, אולי אני אצטרך ואקנה ממך אחר הפסח, הגוי קונה חמץ לעצמו והוא ברשותו לפני פסח ובפסח עיין שם).

מה חייב לבער?

אע"פ שאמרנו שעדיף שלא יהיה חמץ בביתו של אדם, יש מחמירים למכור שעועית יבשה שאין אוכלים בפסח מחמת חשש קטיניות וכד' ויש מחמירים למכור חבילת סוכר סגורה שלא כתוב עליה כשר לפסח. ואע"פ שאין חובה לחוש לכך, המחמיר תבוא עליו ברכה. לגבי תערובת חמץ, קופסת ריבה וכד'. אם במרכיבים אין קמח ומוצרי חמץ - אין לחוש. אך אם השתמשו בה קודם יש לחוש שמא נשארו בתוכה פירורי חמץ ולכן ישתדל שלא תהיה בביתו בפסח, ויגמרנה קודם לכן, ואם לא גמרה יזרקנה קודם הפסח באשפה או יבערנה בביעור חמץ.

כך יעשה גם באוכל שיש לו חשש שמא יש בו תערובת חמץ או שלא יודע אם יש בה קמח חיטה.

איזה קניין?

חנויות מכולות וכד' שאין להם ברירה ומוכרים. וגם בבית מי שיש לו הרבה חמץ וחייב למוכרו. צריך לדעת שהמכירה צריכה להיות שלך רצינית ועל פי ההלכה. ולכן אם מכר צריך שידע שהגוי יכול להכנס לקחת החמץ שלו. וגם צריך לתת לגוי דרך ללכת מהדלת עד הארון שבו החמץ. כדי שתהא המכירה רצינית (עיין מש"ב ס"ק יב וכה"ח ס"ק פ).

ובמשנה ברורה סימן תמח ס"ק יז כתב "באיזה קנינים קונה העכו"ם? (וכן בס"ק יט וכה"ח ס"ק מח נא) יש בזה דעות בין הפוסקים יש מי שאומר דקנינו של עכו"ם הוא בכסף דוקא ויש אומרים שאין העכו"ם קונה אלא במשיכה לרשותו או בהגבהה דבר שאפשר להגביה ויש שכתבו עוד דגם שארי קנינים נוהגין בעכו"ם

אחרי הפסח". אבל לומר בודאות אקנה ממך אחר הפסח - אסור. כי הנכרי במקרה זה כמו שלוח שלך.

שיוציאו מביתו

ובשולחן ערוך (סימן תמח, סעיף ג) "ואם מכרו או נתנו לאינו יהודי שמחוץ לבית קודם הפסח, אע"פ שהישראל מכרו לאינו יהודי ויודע בו שלא יגע בו כלל אלא ישמרנו לו עד לאחר הפסח ויחזור ויתננו לו, מותר ובלבד שיתננו לו מתנה גמורה בלי שום תנאי, או שימכרנו לו מכירה גמורה בדבר מועט; אבל מתנה על מנת להחזיר לא מהני". כתב השו"ע שבמכירת חמץ צריך החמץ להיות "מחוץ לבית" של ישראל.

ויש שואלים הרי אם יש חמץ של נכרי מופקד בבית ישראל (שו"ע סי' תמ, סעי' ב) צריך היהודי רק לעשות מחיצה בפניו ואם כן למה כשמוכרים חמץ צריך לפי דעת השו"ע להוציאו מהבית?

ענה על זה בשו"ת רדב"ז (חלק א, סימן רמ) "ולא מיבעיא אם הוא בביתו של ישראל דפשיטא דאסור דאיכא למיחש שמא יבא לאוכלו ואע"פ דחמצו של עכו"ם עושה לו מחיצה. הכא איכא למיחש דכיון דדידיה הוה מעיקרא לא בדיל מיניה אלא אפילו בתוך ביתו של עכו"ם אסור משום חומרת חמץ בפסח" "וצריך שיכוין להוציאו מלבו לגמרי שאם לא כן ה"ל חמצו של ישראל מופקד בבית העכו"ם".

ועיקר דבריו כי חמץ שהיה של היהודי קודם הוא רגיל בו ויש בו חשש יותר גדול שיבוא לאוכלו. ועוד שיחשוב שהמכירה אינה אמיתית אלא רק לפניו. ולכן יש הכרח שיוציאו מביתו (עיין במש"ב שם ס"ק ב וכה"ח ס"ק מ"ג מ"ה).

רק בשעת דחק

ובא"ח בפרשת צו אות ט כתב "מי שיש לו חמץ בחנותו ואי אפשר לפנותו מחנותו, למכרו לגוי שצריך למכרו בעודו בחנות לגוי, יזהר למכרו כפי הדין שיקבל מן הנכרי מעות ויאמר לו בפירוש שהוא מוכר לו כל החמץ פי שיש לו בחנותו, וגם הוא מוכר כל הכלים שמונח בהם החמץ, כי היכי דלא להוי כליו של מוכר ברשות לוקח דלא קנה (ומה שכתב בענין כלים מדובר בזמנם שהיו להם כלים משק או מכלי לולבים ולא כלי מתכות שאז יש להם דין שחייבים טבילה אחר הפסח), וימסור לו כל המפתחות של החנות ויאמר לו בפירוש שהוא מוסר לו המפתחות כדי שיכנס לחנות בכל עת שירצה ויעשה בחמץ שבתוכו כחפצו ורצונו כאדם העושה בשלו בלי שום מוחה שבעולם וכו"ו

ראה שכתב כמה חומרות בענין והוא שימסור המפתח ורק כשאי אפשר לפנות ורק בחנות ויאמר לו שיכול להכנס בלי שום מוחה בעולם.

השדי חמד בשם תבואת שור. סימן ט אות טו. וקצות החושן סי' קצ"ד. ועוד שלא יערים שתא מכירה מוחלטת. והביא החולקים על הרעיון שלהם שהמכירה אחר ביטול.

יש מחלוקת בין המג"א (ס"ק ד) לט"ז. אם אדם קנה עשרים קילו איטריות. האם יכול למכור א. למשרת שלך. ב. ולהוציא מחוץ לבית. והט"ז אומר רק העיקר שיוציא ממחוץ לבית של היהודי. ולדעת המג"א צריך למכור לא למשרת שבבית ויוציא את החמץ.

קול צופיך

מרת הראשון לציון הרה"ג המקובל הא-לקי הרב מרדכי אליהו זצוק"ל

ויקהל-פקודי - תשנ"ט - מאת מרת הראשון לציון הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל

ומכאן למדו כמה חיוב על האדם להקפיד בארבע כוסות שאפילו שהיה קשה לו מאוד לשתות הארבע כוסות עד שהיה קושר ראשו מפסח לעצרת בגלל זה אפילו הכי היה מקפיד בכך. והיה מי שאמר שרק רבי יהודה היה מקפיד בכך כיון שכל מקום שכתוב "מעשה בחסיד אחד" שמדובר עליו או על רבי יהודה בן בבא. ומיכון שהיה חסיד היה מחמיר על עצמו. ודחו סברא זו כי הב"י הביא מירושלמי שר' יונה עשה כן. וע"כ פסק השו"ע בסי' תע"ב סעי' י' שצריך לדחוק עצמו ולשתות (ועיין במש"ב שם וכה"ח שם מתי הוא פטור).

שה"י פה"י

כשהמנן דיבר לשון הרע על עם ישראל קיטרג עליהם ואמר "ואת דתי המלך אינם עשים - דמפקי לכולא שתא בשה"י פה"י" (מגילה יג, ב). והסביר רש"י שכל השנה כולה הם אומרים לשלוחי המלך "שבת היום!" "פסח היום!" ומקשה בעל הבן איש חי כיצד יכלו היהודים במלכות אחשוורוש לומר כל השנה "פסח היום!". הרי פסח הוא רק שבוע בשנה? ומתרץ "כל השנה אדם טרוד בהכנות לפסח" ואין אלו דברים בעלמא אלא כך הוא האמת שאנו זוכרים את פסח כל השנה וחושבים עליו ממוצאי הפסח שלא לגרום מצב של חמץ שנמצא בביתנו במקום שנשכח אותו ולא באוכל שאולי נוכל ממנו בפסח.

חומצת לימון

פעם היו עושים מלימון. היום יש שלוקחים לחם ועושים ממנו חומצת לימון או חטה מתולעת או קמח מקולקל מחמיצים אותם ע"י שמרים מיוחדים ועושים מהם "מלח לימון" וע"כ יש מתירים בפסח כי אומרים שנפסל מאכילת כלב ומותר. אבל למעשה יש לאסור כיון שהיום רוצים להשתמש בו אחשביה - ואסור.

וגם באלכוהול יש להזהר כי לפעמים עושים אותו מלחם וכו' כנ"ל. וכל דבר שיש חשש תערובת חמץ יגמור לפני פסח. ואם יש ספקות ישאל רבנים שמבינים.

סיכום

היצה"ר דומה לשאור. בערב פסח אומר אל תשרוף זה בל תשחית!! את יצר הרע הזה גם צריך לבטל. ואם תבטל אותו לפני פסח יתבטל כל השנה. לכן ב"יהי רצון" שאומרים בביעור חמץ "כשם שביעורנו חמץ מביתנו כן נזכה לבער יצר הרע מביתנו" ובזוהר שואל רבי יהודה את רשב"י: אם חמץ הוא רע נבטל אותו כל השנה כולה למה רק בפסח? וענה לו רשב"י: אם מבטלים אותו טוב לפני פסח ובפסח, הוא מתבטל ולא מזיק כל השנה כולה. וכן עיקר ביטולו בעת החירות ואז כשהוא בן חורין (זוהר בא דף מ).

לא למדנו הלכות קרבן פסח והיינו צריכים להתכונן לכך, אך אנו סומכים על כך שאליהו ומשיח כשיבואו ילמדו אותנו הלכות אלו ובפרט שמשה ואהרן עמהם והם ילמדו אותנו וכן את הכהנים.

*רוצים לקבל קול צופיך באמייל כל שבוע !!

שלחו לנו בבקשה באמייל ל- webmaster@harav.org

כגון קניית מטלטלין אגב קרקע וקנין חצר וקנין חליפין דהיינו קנין סודר (אלא דצריך ליהזר בזה שיהא הסודר של עכו"ם ולא סגי שעדי הקנין יתנו סודרם כמו בישראל דזה אינו אלא מטעם זכיה שמזכין להמקנה וגבי עכו"ם אין דין זכיה) ויש מפקקים בקנינים אלו ואומרים דלא מצינו קנינים אלו רק בישראל. וי"א שצריך קנין חליפין וי"א מחיר על החשבון וי"א סין סיטומתא וי"א צריך תקיעת כף וקנין שטר וקנין אודיתא וי"א שיעשו כל סוגי הקנין ויאמרו הקנין הטוב הוא שיתפוס. ולכן אם מוכרח למכור כגון שיש לו הרבה מאוד חמץ ולא יכול לסיים אותו לפני פסח, לא ימכור בעצמו את החמץ לנכרי אלא דרך רבנות שבקיהא בענין.

השכרת המקומות

כיון שכתבנו לעיל שאסור להשאיר חמץ שמוכרים בבית הישראל, כותבים היום בשטרי המכירה גם השכרת הדירה לנכרי. ואע"פ שמי שגר בדירה מושכרת לא יכול להשכירה לאחרים, יש מקילים בכך ואומרים שבעל הבית מסכים שתשכיר לצורך מצוה. אך זו קולה שמכבידה על השימוש בענין זה של "מכירת חמץ" שראוי שלא להשתמש בו.

עוד יש לשים לב שאסור להשכיר מקום בארץ ישראל לנוצרי שמא יניח בו עבודה זרה שלו, ומקפידים בגלל זה להשכיר המקום למוסלמי ולא לנוצרי. וגם למוסלמי צריך להזהר שלא למכור המקום. ולכן חוזרים אנו על האזהרה דלעיל שלא למכור אלא באמצעות רב מומחה לענין. וכל אדם באופן פרטי יבער את החמץ כבר לי יום לפני פסח ע"י שיאכל אותו.

חלב עכו"ם

בשיעור שעבר הזכרנו את איסור השימוש בחלב עכו"ם והרבה שאלו על כך לגבי תינוקות שמשתמשים בחלב נכרי מה לעשות? והתשובה היא לנסות לכתחילה להשתמש לתינוקות בחלב ישראל, ולא בגלל מחיר זול יותר להשתמש בחלב נכרי. אמנם אם יש תינוק רגיש במיוחד שלא יכול להשתמש בחלב ישראל או אינו מעכלו - מותר לו להשתמש בחלב חו"ל (עיין בשו"ע או"ח סי' שמב).

סירופים

פעם כל הסירופים היו מחמץ, היום יש סירופים שיש בהם תירס וקטניות, ואע"פ שיש מי שאינו משתמש בפסח בתירס וקטניות אין להחמיר בזה בתרופה, ומותר לתת לתינוק. וכן בענין אבקות חלב או חליפיהם יש כיום כשרים לפסח ויש להכין מהם מוקדם ולא להמתין עד ערב פסח.

להכין יין

אמרנו קודם ששלושים יום קודם הפסח צריך להתכונן לפסח. וצריך גם להתכונן לליל הסדר כי כל אחד מעדיף יין שמתאים לו. וצריך לשים לב לא לקנות יין חריף מידי ובודאי לא לכוס ראשונה שלא ישתה וירדם ויפסיד כל ענין ההגדה של פסח שערכה גדול ועצום עד מאוד.

ובגמרא נדרים דף מט עמוד ב' אמרה היא מטרוניתא לרבי יהודה: מורה ורוי! (ר"ן - בעל הוראה ומשכר: שמתוך שראתה פניו צהובין היתה סבורה שנשכרת). אמר לה: הימנותא בידא דההיא איתתא, אי טעימנא אלא קידושא ואבדלתא וארבעה כסי דפסחא, וחוגרני צידעי מן הפסח עד העצרת, אלא (קהלת ח) חכמת אדם תאיר פניו.

